

Fjärde roten, tomt 31

Kvarteret Bokhållaren

Sjunde roten 1637–57v

Tredje roten 1657h–70

Drottninggatan 29, södra sidan mellan
Korsgatan och östra hamnen

Herman Sax (Saxe, Sachs) Bakare

1644, 1648 4 mtl, 1645, 1647, 1650–55: 3 mtl, 1646, 1649: 5 mtl, 1656: 3.4, 1657v: 1.18, (III), 1657h: 1.18, 1658: 3

Skulten Hans Larsson klagade den 2.6.1645 på Herman Sax för att han ur händerna på *Erik Stadstjänare* hade rivit en silverbägare, som hade utpantats i hans hus för att han inte hade inställt sig på vakten. När han rev bägaren av stadstjänaren skadades dennes hand, så att den blödde. Herman Sax sade, att stadstjänaren tog bägaren från barnet och därför tog han bägaren ur stadstjänarens hand, alls inte för att skada stadstjänaren. Den 5 juni bötfälldes Herman Sax för detta till 5 mark smt böter.

Jöns hustru i Fläskebo klagade vid kämnärsrätten den 13.6.1645 över att Herman Sax i vredesmod hade överfallit henne, när hon kommit till hans bagarbod för att köpa bröd. Han hade slagit och kindpustat henne. Efter 12 Cap såråmbalken med vilja bötfälldes Herman Sax till 6 mark böter till treskiftes. Om han hade något att klaga över skällsord, som hon skulle ha fällt, fick han söka rätten därom.

Anders Bakare vände sig vid underrätten under perioden den 14 april till den 5.6.1646 mot Herman Sax och *Joakim Bakare* för otillbörliga beskyllningar, som Herman Sax skulle ha riktat mot honom och *skeppsmajoren Daniel Jönsson* och för några otidiga ord växlade parterna emellan. Parterna blev ”fliteligen förhörde”. Anders berättade, att när han var hos Herman i hans hus, där Joakim Bakare också var, så besvärade sig Joakim över att bageriet (”bakeriet”) inte ville bära sig för honom (”fortgick för honom”). Då skulle Herman ha svarat: ”Kunnen icke I också giva skeppsmajoren förgyllt sölfskåål, så wäll som Anders Baker, så går thet wäll fort för eder ock?” – Herman protesterade och sade, att han ingalunda hade nämnt skeppsmajoren utan hade sagt: ”kunnen I gifwa skenker, så går thet ock wäll fort för eder med och detta icke till någons goda namns förklening”. Rätten dömde sålunda: ”Så alldenstund Herr skeppsmajoren intet mer begärer än att aldeles befrias från sådan suspicion och molest, som av deras otidiga tal kan födas, emedan honom varken i en eller annan måtto hade vederfarits någon skänk av Anders Bakare.” Han hade inte heller med några skäl eller vittnen kunnat binda Herman Sax vid att han på detta sätt nämnt skeppsmajoren. Därför räckte det med en allvarlig åtvarning åt parterna, att de skulle avstå från sådant onyttigt tal och munbruk, om de inte vidlyftigare skulle skada sig.

Skulten Hans Larsson vände sig vid rådhusrätten den 28.8.1648 mot *Kari Jonsdotter från Inland*, som tidigare hade tjänat Herman Sax. Sedan hon hade lämnat tjänsten hade hon i Herman Sax namn åtskilliga gånger tagit penningar och gammalt öl av herr *Benedictus Fistulator*. Hon nekade inte men förnekade att någon här i staden hade haft nytta av bedrägerierna utan sade, att en dräng på Hisingen var delaktig och att han till största delen hade behållit pengarna. Därefter hade hon

sänt bud efter sin mor. Den 14.6.1648 dömdes Karin Jönsdotter till stupan och till att sedan förvisas från staden ”androm till exempel och varnagel”.

Den 26.4.1648 förlikades Herman Sax och *Claes von Nasten* vid kämnärsrätten om köpet av en ko för 11 rdr. Herman Sax skulle återtaga sin till *Claes von Nasten* försålda ko.

Skulten Hans Larsson anklagade vid rådhusrätten i maj 1649 Herman Sax hustru *Anna Tiessen* (begr. 3.6.1658. Se 4.33. Vigsel Chr 23.1.1642) för att hon föregående fredag hade slagit *Gro Pedersdotter* i ansiktet, när denna ville köpa bröd av henne, så att Gro utgjutit blod. Herman Sax hustru nekade inte men Gro hade kallat henne slafs vilket Gro förnekade. Herman Sax hustru betalade 12 m smt enligt 9 Cap såråmbalken.

Den 5.7.1649 dömdes Herman Sax efter angivelse av handelsinspektoren för att han sålt bröd till 1 mark kmt 4 lod ringare än stipulerat var och grant bröd till ¼ kmt 2 lod ringare. I lika måtto hade *Matthias Bakare* bakat grant bröd till ½ kmt 4 lod ringare än ordinantian härom, given av magistraten, förmälde, när en skeppa råg gällde för 13 mark. Båda två dömdes, att enligt Kungl. Maj:ts tryckta accisordning böta 100 mark smt.

I saken mellan *Johan Möller* contra *Anders Marcusson*, *Herman Sax* och *Matthis Jordan*, borgensmän för deras svåger *Jost Thiessen* (Se Antoni Posset 4.29 och 4.33) utsåg rådhusrätten 11.3.1649 till gode män *Mårten Dreijer*, *Sivert Volckwart* och *Johan Adriansson* att förlika parterna om deras stridiga räkningar.

Lars Kock fordrade vid kämnärsrätten den 18.4.1649 8 d kmt i ersättning för att Herman Bakare skulle ha ”sönderstött” hans båt, som Herman förhyrt av honom för resa till Mölndal. Båten hade under Hermans ”wäriemål” (hantering) hade fördärvats. Herman Bakare sade, att det var *Tore Carlsson* som med sin båt hade sammanstött med Lars Kocks uthyrda båt, när den låg framför ”Herr Hans Spaldings gata”.

Herman Sax begravdes den 15.1.1658. Den 12.10.1660 omtalar kämnärsrättens protokoll, att *Matthis Jordan Bakare* var förmyndare för avlidne Herman Sax barn. Dottern *Agneta Sax* blev gift med *Jürgen Jacobsson eller Mullegarden* från Holstein. Utarvs- och utflyttningspengar 63 d smt kvitterades den 4.9.1679 för avlidne Herman Sax son *Nicolaus Sax*.

Joakim Marcus Bakare d.ä.

1659–61

enligt kontributionslängderna. Det fanns två Joakim Marcus – den äldre och hans brorson. De tvistade med varandra den 11.6.1669 om två tunnor råg.

Sven hattmakare

1666–67

Det fanns två Sven hattmakare samtidigt i skattelängderna.

Sven Hansson Hising

1668–71, änkan 1672–75

Han uppträder jämsides med Sven Hansson Berg i skattelängderna, varför de inte kan vara identiska. *Jacob Herten* krävde vid kämnärsrätten den 2.8.1662 Sven Hansson Hising på en obligation, som denne hade utgivit den 21.8.1662 till *Jacob Bendrich från Amsterdam*.

I ett brev till magistraten den 7.12.1674 klagade ”Annika”, Sven Hansson Hisings änka över sina fattiga små barn, som hade nästan ”alls ingen näring”. Det var två år sedan mannen hade dött.

På hennes plats i bakugnlängden står 1681

Conrad Ståhlman

vilken väl är densamme som *Cort Ståhlman*, vars änka *Annika Kempe* den 22.4.1684 för lånade 176 rdr pantade sin gård till *sadelmakare Jacob Schutz* och som uppträder i tomtöreslängden 1696. 1710 betalas tomtöret av *Stina Hijsing*. Troligen gifte Sven Hansson Hisings änka om sig med Conrad (Cort) Ståhlman, vilken f.ö. är okänd. På annat sätt kan man inte förklara, att *handelsmannen Hans Svensson Hijsing* så sent som 1712 kunde sälja sin sal faders gård på Drottninggatan ”mellan sal kommissarie och rådman David Amias arvingars i väster och handelsman Nils Greiffs i öster” till remsnidaren Matthias Beckberg (Gbg mag. reg. 15.8.1712) Denne Hans Svensson Hijsing var gift åtminstone två gånger. I magistratsprotokollet 1709 (s. 219) omtalas, att hans avlidna maka hade systrarna *Lena Maria Twist* (gift *Sven Westerberg*) och *jungfru Ertmuhl Maria Twist* (se 2.37, Gymnasiet 1715). Den 23.4.1707 gifte han sig med *jungfru Anna Margareta Gieseke*, dotter till *Herman Gieseke* och *Cornelia Wedinghuusen*

Remsnidaremästare Matthias Beckberg d.ä.,

som blev sadelmakare i Göteborg 1710 och fick burskap 23.6.1712, lät samma år den 4 april första gången lagbjuda en tomt och hus beläget på Drottninggatan mellan sal. kommissarie Amias hus och tomt å västra och handelsman Nils Greiffs å västra sidan, som han köpt av handelsman Hans Hijsing för 650 d smt och en diskretion på 30 d smt. Som en jämförelse kan nämnas att i skattningslängden 1715 värderas tomten till 300 och gården till 360 d smt. Stolrum i domkyrkan fick han den 22.5.1713 efter handskmakaremästare Sven Ahlgren. Efter den stora branden 1721 lånade Matthias Beckberg den 13.6.1723 100 d smt av *Oluf Pehrsson Ekmarck* till sin husbyggnads fortsättande. Samma år blev han ålderman. 1735 tog han avsked: samma år nämnes *gesällen Anders Witting*.

Enligt bouppteckning den 4.4.1743 efterlämnade han hus och tomt på Drottninggatan. Han gifte sig första gången 9.11.1710 med *Anna Gertrud Grijs*, döpt den 25.5.1684, dotter till *målareålderman Erik Eriksson Grijs*, död 1720, och Barbara Rasens, död 1719. Hon kallas Gertrud Eriksdotter, när hon fick stolrum i domkyrkan efter Maria Lake den 20.5.1714: efter hennes död övertogs det den 16.11.1718 av sockerbagaren Johan Linhults dotter Lisken. Gertrud Grijs avled 1718 (bou 25.9.1718), varefter Matthias Beckberg gifte om sig med *Maria Holm*, dotter av *skräddaremästare Petter Holm*. Som hustru till Matthias Beckberg erhöll hon stolrum i domkyrkan den 17.12.1718 efter sin mor *Margareta Börgesdotter*. Maria Holm efterlevde.

Hattmakareålderman Ulrich Falkensten hade 1743 anmodats att åta sig förmynderskapet för sadelmakaren Matthias Beckbergs omyndiga dotter *jungfru Maja Stina Beckberg*, halvsyster till den nu verksamme sadelmakaren Matthias Beckberg d.y. 1748 hade Falkensten måst åta sig förmynderskapet för sin avlidne svågers borgaren och *skomakaren Casper Smitts* styvdotter *jungfru Anna Stina Lohman* Sedan han i en supplik den 19.5.1750 (EIIb:61) begärt att bli befriad från förmynderskapet för Maja Stina Beckberg ersattes han den 23 maj s.å. av *svärdfejare Cornelius Lind* (jfr 7.67).

Sadelmakaremästare Matthias Beckberg d.y.,

som var född i det första äktenskapet, övertog faderns gård. Magistratens registratur den 13.11.1741 omtalar sadelmakaregesällen Matthias Beckbergs förklaring över *sadelmakaremäs-*

tarna Johan Ludv. Scholmeijers besvär över magistratens den 7 juli s.å. utfärdade resolution beträffande Beckbergs sökta frihet att få vinna mästarerättighet och broderskap i ämbetet. (Ba:46)

Matthias Beckberg junior hade redan 1741 *läregossen Petter Gillblad* Han hade fått burskap den 7.3.1743 som sadelmakaremästare. Bouppteckning efter honom ägde rum den 21.2.1751. Skulderna översteg tillgångarna. Kvarlåtenskapen i löst och fast bestigit allenast till 1.933 d 9 $\frac{1}{3}$ öre smt men gälden uppgått till 2.618 d 8 öre i samma mynt. Hus och tomt hade vid bouppteckningen lagligen blivit värderad till 1 061 d smt och sades då ligga på Drottninggatan mellan Madame Regina Grijs hus i öster och de i väster belägna ödetomterna, värt 1 061 d smt. Matthias Beckberg d.y:s änka *Ingrid Elisabeth Lindstedt* var dotter till *överskulden Bryngel Lindstedt*, död 1760, och *Edela Gadd*, död 1737. Hon gifte 1752 om sig med

hattmakaremästare Gottfrid Jungberg.

Han hade 1759 full verksamhet med tre *gesäller: Olof Falck, Anders Norman* och *Simon Falck* och en läregosse *Nils Larsson*. Han omtalas som ägare av gården ännu 1775. Han var född 1720 (döpt 16.2.1720), son till *Gudmund Jungberg* och *Altje Giese*. Han lät den första gången den 12.3.1764 uppbjuda dess på Drottning- eller Holländaregatan mellan Herr Supercargören Jacob Greiffs hus å östra och handelsmannen herr Nicolaus Svenssons tre obebyggda tomter å västra sidan belägna hus och gård, som tillhört hans företrädare i äktenskapet sadelmakaren Mäster Matthias Beckberg. Gården hade vid bouppteckningen efter hans hustru *Ingrid Elisabeth Lindstedt* den 3.8.1758 värderats till samma värde som 1751 nämligen 1 061 d smt. Jungberg hade måst lösa hustruns förre mans skuld, som tillfallit honom genom giftorätt. Han hade också till förmyndaren *handelsman Sven Fredrik Svensson* mot kvittens den 4.1.1763 utbetalat styvsonen *Matthias Beckbergs (nummer 3)* hos sig inestående arv såväl efter dess avlidna faster *jungfru Christina Beckberg* som efter dess mor *Ingrid Elisabeth Lindstedt* sammanlagt bestigande till 1 900 d smt. Gottfrid Jungbergs änka *Anna Catharina Jungberg* sålde tillsammans med sonen *mäster Magnus Jungberg* den 11.5.1782 för 916 rdr 32 skill specie hus och gård till

traktören Sven Andersson Örth

vars första uppbud ägde rum den 12.7.1784 efter hembud till närmaste nabon änkefru Engela Greiff i öster och då avlidne kofferdikaptenen Bengt Gustaf Kjellin å västra samt boktryckaren Lars Wahlström å södra sidan.

Traktören S. A. Örth var ägare 1790.

År 1800 tillhörde hus och tomt *amiralitetslöjtnant Claes Ramstedt*, 1807 var det hans änkas ödetomt. Den 18.9.1809 uppbjöds tomten av *krögare Bengt Lindskog*, den 16.7.1810 (tillsammans med 4.30) av *snusfabrikör Johan Sjöberg*.

Handlare Jonas Bergström, som uppbjöd tomten den 1.7.1816, fick burskap 3.7.1801 och avled 12.8.1832. Utom stenhus på denna tomt 4.31, värt 6 666 rdr 32 sk. ägde han stenhus på tomt 6.14 vid Östra Hamngatan, värt 8 000 rdr banco. Efter hans änka *Christina Carolina Pettersson* död den 24.8.1834 uppbjöds 4.31 av *handl L W Bratt* den 5.9.1836.

Observera, att Sven Hansson Hising och Sven Hansson Berg nämns samtidigt i bakugnslängderna 1668–70. Sadelmakaren Matthias Beckberg junior var son till sadelmakaren el. remsnidaren Matthias Beckberg, som var gift två ggr en gång med N. N., en gång med Gertrud Eriksdotter, som fick stolrum i domkyrkan efter Maria Lake 20.5.1714. För hans halvsystemer Maja Stina beckberg var först hattmakareäldermannen Ulrik Falkensten, sedan svärdfejare Cornelius Lind förmyndare (EIIb:61, 19.5.1750. Se också 4.31.) Det måste vara Matthias Beckberg d.y. det rörde

sig om, när sadelmakaregesällen Matthias Beckberg 13.11.1741 ingav förklaring över sadelmakaremästarna Joh. Ludv. Scholmeyers och Sebastian Vocks besvär hos magistraten den 7.7.1741 utfärdade resolution beträffande Beckbergs sökta frihet att få vinna mästarerättighet och broderskap i ämbetet, vilket han erhöll 7.3.1743 (Ba:46).